

14. aastakülg

Fr. K. Kruzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2024

1917. aastast 15 kope.

Meie Mats

Nr. 128.

Raupäeval, 28. (10. veebruaril) jaanuaril 1917.

Nr. 128.

Comme ääres. Ingliseid vabadel tundidel talu ängitsemas.

Egiptuse ratsawägi.

Kadunud poeg.

Elisbeth Vorharti roman. (Järg 11.)

Juba endised jummad, mis sinu mees isalt nõudis, olid suured, aga mr. Williamsi mõjul sai ta na' it'agi. Wiimane nõudmine käib aga igatugustest piiridest üle, ja isa ei saa teda tudagi täita. Mitu tundi pidasid nad mr. Williamsi ja tahelest nõu ja rehtendasid ja rehtendasid. See ei lähe mitte, Inge, ei lähe tõeste mitte, kuigi mr. Williams' kõit võimalused selleks, tudas seda summat kol'u faadi, läbi kaalus. Üks pääsetee jäi siiski veel üle. Sa maksab summa, mille ta alles efineseks jaanuariks ära oleks pidanud saatma, teile juba nüüd wä'ja. Hans wõib sellel oia oma wõlgadest ära tasuda, aga uufi ei tohi ta mitte teha, sest enam ei suuda isa aidata. Ratsu oma mehe peale mõjuda, Inge, tõnele temaga selle asja üle läbi ja mõelge järele, mis te ette peate wõtma; nii aga ei wõi see mitte edasi teha."

Inge lastis kirja maha libiseda. Ta oli täieste häwitatud. Eroostisõnad, mis ema kirja lõpul weel ütles, ei awaldanud enam tema peale soovitud mõju.

Hans oli nii siis juba waremalt isa läest ilma tema teadmata mitu korda raha küünaud ja ta saanud, ja tema ei pidanud sellest midagi teadma! Ema kirja järele otustades oleks see tal aga teada pidanud olema. Nii oli Hans seda tema eest saladuses hoidnud. Aga mitte üksiinda see. Kohkete piina sünnitas tale ka see asjalugu, et tema mehe kirjad kõit mr. Williamsi läest läbi olid käinud. See wõeras pidi nende wiletsusest teada saama — wõidurdemuga wõis ta ütelda: „Mis pärast ei hoolinud ta minu hoiatuselt? — Ma nägin seda juba ette ära.“ Ja tema täest, „tema mõjul,“ nagu ema kirjutas, oli Hansule a ati raha saadetud. Seda häbi ja alandust juutis Inge wa walt wälja kannatada.

Küll ei olnud ta oma mehele armastust wästu toonud, aga ta oli katjunud tema kommetega ära harjuda, et nende abielu igapäi õnnelikult oleks wõinud kujuneda. Ta oli tale alati lahket, lustilist nägu näidanud ja tema wabeldumaid tujusi rahulitult wälja kannatanud.

Täna aga wõttis esimest korda mees wästa Hansu wästu tema üle wõimust. Rudas oli Hans tale seda ta sunnud, et ta tale puuta, truu südamet kaasa oli toonud, et ta igatsusehääled, mis waiutundidel ikka ja ikka jälle õnne järele olid kirjendanud, wägivalisega maha oli surunud?

Hans oli tema teadmata isalt raha palunud — oli tale alles hiljuti ette heitnudki, et ta weel kasawara kätte pole saanud, ja isa poolt antawat toetusetäha oli ta „nätuseks“ nimetanud.

Minu Jumal — kui eht Hans teda ainult raha pärast naisets wõttis!

See mõte, mis walgukirusef tal pähe tõsis, halwas teda otse. Raha pärast! Ja ta oli ennast alati sellega trööstis a püüdnud, et Hans teda armastab, ja oli sellepärast toot tema tujud rahulitult wä'ja kannatanud!

Ja nüüd näis, nagu ei oleks see mitte nii olnud. Brunow oli efi'lgul ainult filmat'irjamängu mänginud, ja nüüd, kus see tal enam waewa ära ei tasunud, ei teinud ta sedagi mitte.

Inge haaras südamet järele, mis walu pärast otse lõheda ähwardas. Hansu õrnuawaldused olid tale waremalt alati wästmest olnud, nüüd aga igatses ta korraga nende järele, — need pidid tale se'gets tegema, kas ta teda tõeste armastab, wõi mitte.

Muidugi armastab Hans teda, üdi teda nüüdki weel armastama, ja ainult selleks, et teda mitte rahututs teha, oli ta tema eest isalt rahandubmisi warjanud, ja kui ta enese ta wiimane kord kaasa kist. da oli lastnud, siis olid selles ainult tema filmapiltne rahaline kiwis ja professei kaotamine, millest ta kõneles, süüdi.

Nii leidis Inge korraga tema teguwiisi täitsa wabandatawa olemat. Ja seal wõttis sügaw kaasundmus Hansu wästu tema üle wõimust. Kui palju muret tema wästel mehel ometi oli! Kui raske tal seda kõike küll ära tunda wõis olla! Ja tema, kui naie, kohus oli tale seejuures awits olla, et see koorem tal mitte üe jõu ei käiks. Kui ta tale ainult otsetoheselt ära ütles, milleks tal niipalju raha tarwis läheb! Pidi ometi teesi leiduma, tudas wõlgadid katta ja edaspidist wõlgadetegemist taistada. Aga selles asjas oli Hans ju nii kinnine tema wästu.

„Mida tead sina, tübute, sellest? Sa oled ju alles ühelsateistümne aastane,“ oli ta alles wiimane kord tale sedalaadi küsimise peale kostnud. Pealegi nägi ta teda nii harwa. Päewad otisn oli ta ametis linnis ja õytuti wiibis ta enam se'ge kodust ära.

Kui ta ainult täna õhtuks koju, tema juure jääks! Ta tahtis tema südamet piyta koputada, teda paluda, wananutada, et ta oma murest ainult enese teada ei hoiats, ja ema kirja siisu talle ettewaatitult, dige ettewaatitult teatada. Wäwest läheb tal walwe abil torda niuword tema peale mõjuda, et ta äna koju jääks.

„Mis sul siis täna on, Inge?“ küsis Susi sõbrannalt, kes täna ni filmapuutuwalt segine ja wäheset jutuga oli.

Inge ärtas nagu raskest unen. Ta wii sõbranna juuresoletu oma piinarikkas lahlemises ja muretssemises, mille põhjuseks ema tänane kiri oli, peaaegu footuts unustanud.

„Ah, wabanda, armsam — ma mõtlesin praegu just selle üle järele, kas tädi Beate täna wee. Sina peats tulema; üleilast saadit pole teda sin enam näha olnud?“

„Hoidtu meid taewas armu itult selle eest.“

Susi heitis toalatte weidra, paluma pilgu.

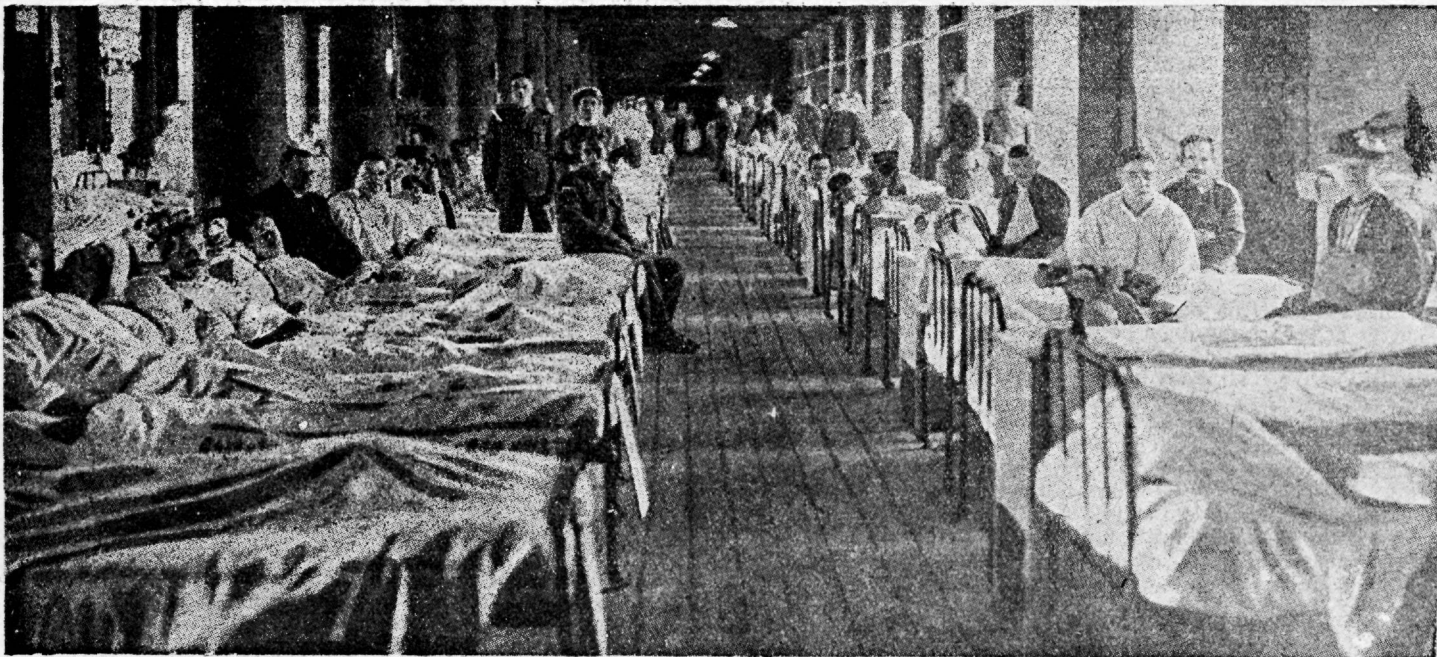
„Ah, üleilast saadit pole teda enam sin näha olnud? — Igat'ed ja siis niuwäga tema järele, Inge?“

„Aga Susi.“

„Tead sa — omawabel heldud — mina ei suuda seda wanaette filmat'irjastki s'illida. Sobo — tudas ja mulle otja waatab — on see siis kuritegu, kui ma südamet pealt kõit ära kõnele?“

Inge hakkas naerma.

„Laos, anna tõele au; minu ees ei tarwitse sa oma tundmuse küll wist mitte warjata: — sina oled tema kohta küll samasugusel arwamisel, nagu minagi.“

Suur Inglise sõjahospital Cambridges (Kembridshis).

„Ea on minu mehe tädi Sufi.“

„Wõi nii! Ja sellepärast oled ja jääd ja igaweste waitijaks kannatajaks. Sead, mis minu mees hiluti ütles? Ea imestab, et — muidugi jälle ainult meie endi wabel öeldud — et te sellele wanale lendarwamaole juba ammu ust pole näidanud.“

„See on wõimata.“

„Wõi nii? No tead sa, Inge, päriselt oled sa mulle küll mõistatuseliseks. Waremalt ei lastnud sa enesele wähe-maltki ütelda, — igalpool näi asid sa tarwitust uhtust ja enesest-lugupidamist ühes. Mä'etad sa weel?“

„Muidugi mä etan ma seda, aga nüüd ei ole ma enam laps, Sufi, — nüüd peab ennast olude kohaselt üles pidama. Pealegi on tädi Beate minu vastu alati nii armastusewääriline, et mul mingit põhjust tema üle kurt-miseks ei ole.“

„Kui oga neist pehmetest kaasiläpatekestest lord küüned nähtawale ei tule! Saatus on minu e terwe tarja häid ja halbu täditi muretšenud, ja kogemus, d. mis ma annud, lubawad mind mõlemi liigi wabel wahet teha. Tädi Beate tundub mulle otse kohutaw oawat, — ära pane seda pahaks, kallim — aga mina teda ei usalda.“

Inge ohtas, aga ei wõinud aru saada, kas see nõus-olemist wõi waturäälimist pidi tähendama.

Kõhtuniki Volkmanni noor prowa oli wiimaste sõnade juures üles tõusnud.

„Jah, Inge, minu mees tuleb koju, ja kui mind seal ei ole — noh, ja tead ju, mislugused need mehed on, enesefarmastajad ja wõimutarwitajad — naine peab kodus olema, kui ta tuleb, ja tal aega wiitma.“

Inge naeratas nene sõnade juures kurtwalt. Hans ei küsinud tema seitsmit palju, muidu ei oleks ta teda nii sag dasste ükfinda jätanud ja õhtud suuremalt osalt kodust wäljas mööda saatnud.

Inge aitas sõbrannat riidepanemise juures ja saatis teda alla trepini.

Selle peale pööras ta tuppa tagasi. Teenia oli koh-wilaua ära koristanud ja lambi põlema süütanud.

Inge istus laua taha ja wõttis näputöö lähte. Uga tööd ei suutnud ta teha, waid ta wõis peagi rasketele mõtetesse.

Seal tulid koridoris korraga sammud kuuldawale. Kõhfunult kargas Inge üles ja heitis uste poole hirmunud pilgu.

Seliamal filmapilgul astus Grunow, palit seljas, tü-bar ikka weel käes, sisse.

„Tere õhtust, Inge.“

„Tere õhtust, Hans.“

Inge waatas korraks tema üleritheid.

„Sa ei ole pilitutti weel te jast wõtnud. Wis-tiste tahad sa kohe jälle ära minna?“

„Jah, täna pean ma kurbis olema, nagu sa seda juba tead.“

„Hans.“

Inge tõusis üles ja astus mõne sammuga tema poole.

„Koh?“ küsis Grunow.

„Muu on sulle üks palwe.“

Tema hääl kõlas nii wehme't ja õrnalt, nagu Hans seda nende kooselamise testwusel weel kord-gi polnud kuul-nud. Ea heitis tema peale küsiwa, imestannud pilgu.

See sale, weeldiw teha'uju, see armas punetaw nägu, need tumedad nõiduskilud si mad — Or nowile näis, naau oleks ta wähepeal hull aega selle ilu was u pime olnud. Jowastus, nagu ta seda nende abielu alqul oli tunnud, wõttis tema üle wõimust. Lormilijelt tõmmas ta tema enese wastu ja suudles teda.

„Minu wäike, magus Inge — mida tahab ta siis minult?“

Inge w bastas ennast weidi tema kaisutusest.

„Hans, jää minu juure — ära mine täna õhtul wälja.“

„Seda poludki sa siis minult, Inge? S niajanti ar-wasin ma, et sa nende naiste sekka ei kuuldu, kes endi meestel nõuawad, et need päewad otfa ainult nende seits-mi'fid.“

„Hans — olen ma seda kunagi teinud?“ sõnas Inge etteheitwalt. „Olen ma sind kunagi tagasi hoidnud? Ma arwasin ainult, et sa ühe õhtutele kord ometi minule wõik-sid pühendada.“

„Wõi nii — waata aga, Minu arwates ei ole sa minu seitsi järele kunagi juuremat tarwidust tunnud.“

„Siiski olen ma seda tunnud — ma ei tahtnud sind ainult mitte segada.“

"Wäga armuline sinu poolt, aga kui sa enese nii üldhase tunned olewat, kallim — wähest tuleb tädi Beate sulle seltsiks."

"Ei, ei," tõrjus Inge kohlunult tagasi, "ma ei tunne enese mitte ülliduse olewat, — ja kui sind siin ei ole, siis o'len ma parem juba üllida. Aga täna — las poe tõsi, Hans — täna ei läffa sa minu palwet mitte tagasi?"

"Aga armas laps, mis mõtlewad siis teised herrad minust, kui ma täna õhtul ilma wähemagi põhjusega ära jään? Tahad sa, et nad mind tuhalabida kangelaseks hakawad pidama?"

Brunow muutus nähtawaste juba kannatamataks.

"Ma tahtsin ainult mõnda asja küsida ja sinuga läbiräärida. Kas ei ole sul siis wähemalt enne weel weidi aega?" küsis Inge pettunult.

Brunow waatas talle.

"Dietsi o'leks juba minekusk aeg käes, aga — ta tõmmas Inge jällegi oma rinnale, sest see, et ta enam palumiseega talle peale ei käinud, meeldis talle ja tegi teda jälle pehmemaks. "Aga niiski — pooletunni wõitsin ma oma naisele e' ihtagi weel õnne dada. Noh, kõnele siis ära, mis sul südame peal on, kallim?"

"Sa p'ni kübara laua peale ja tõmmas tooli lähemale. Hans — sa t'htsid mulle juba ammu lord minu kasuwen ast jutustada —"

"Jälle see wana lugu."

Brunow kortsutas pahaselt otsaotsi.

"Mis läheb sulle see inimene korda, keda sa kunagi tunnud ei ole ja kes juba kahtkümme aastat jäljeta kadunud on?"

"Ma pean nii sageaste tema peale mõtlema. Waene waene inimene, kes arusaamatuse tagajärjel oma isamaalt, oma ilamajast wälja tõugati!"

"Arusaamatuse tagajärjel?"

"Muidugi, — ja ütlen ometi ise, et sa teda süüatks pidasti, ja sa w'ivid teda, kui tema sõber, ometi tundma."

"Wõi nii? Ütlefin ma seda?"

"Hans, Hans, ega sa ometi ei arwa, — tahtsid sa eht ainult isa pärast — o, ätle mulle — oli ta süüdlane — p'ni ta tõeste selle warguse toime?"

"Ma ei saa sinust tõeste aru, kudas see wana lugu sind nii erutada wõib, ja misarwis sa üleüldse temast alati kõneled. Kas ta süüdlane oli wõi mitte, on ju praegu täieste ütskõik."

"Ütskõik ütled sa seal, kus perekonna ja Helmbrechtide nime au jelle küles ripub? Ära p'ina mind asjata, Hans — pu sul selle kohta tõendus?"

"Kudas w'idu ma neid muretsema? Aga tead, sa lähed küll dige igawats, Inge —"

Brunow tõusis kannatamatalt üles, aga Inge haaras tal seejuures käewarrest kinni.

"Ainult üht ätle mulle, Hans — pead sa teda süüdlaseks?"

"Kumalus, laps, seda pole ma kunagi arwanud."

"Aga sinu ehtine tahtlus?"

"Kahklust pole ma awalbada tahtnudki. Sa pead ainult minu sõnu alati isearahjelt tähtsaks; ma ei wõi ju neid igakord kuuluga ära kuuluda, enne kui ma nad wälja ütlen."

"Aga seal, kus asi inimese ausse puutub?"

"Sinule täieste ütskõikse inimese ausse — aga minugipärast, et sa enesele rahustust wõiksid leida: ma pean teda süüatks, ja nüüd kõneleme parem millegist muust. Ma arwasin, et sa mulle teatada tahtsid, kas sinu isast wahpeal ta midagi kuulda pole olnud."

"Jah — ta w'eda!"

"Kudas? Ja seda ütled sa mulle alles nüüd, nii mõõdamines?"

Inge tahwatas ära ja waihtis.

"Ätle aga julgeste wälja, mis sul südamepeal on. Sinu waihtimisest aiman ma aga ta juba kõik. Wanamees kirjutas wist jällegi nina."

"Hans!"

"Ära asjata wihasta — ma tunnen juba teda küllalt."

"Nii kõneled sa temast selle jäwle, kui ta sulle juba mitu korda —?"

"Kudas? Mis see tähendab? On ameriklane, kelle laudu, tabjusk, kõit kirjad peawad käima, mind ära onnud?"

"Ema kirjutas mulle —" Inge huuled wäriksid — "ta näib arwamisel olewat, et see minu teades sündis — Hans, Hans, miks hoiatsid sa seda minu eest saladuses?"

"Minu arwates ei ole sinul minu rahaasjadega wähe-matti tegemist, peale selle ei tahtnud ma sind asjata äre-waks teha." "Sa ha'las põlgawalt naerma. "Sinu illearu peenelt wäljaarenenud õrnatundlikkus oleks minu õiglus-tatud wõudmistes tahtlemata kõlbmohust ja wiisakusepuudust näinud. Aga misarwis niipalju sõnu: Saan ma raha wõi mitte?"

"Ei, Hans."

"Sont wõtaks niisuguse kopikaahnitsemise! See oleks rikka mehe kohta tühine asi ja ma ei leia selle mitte just ilusa olewat, et ta oma tütre niuwõrd tühise raha pärast — hukatusesse saadab."

"Minu Jumal, Hans — kas meie seisuford tõeste nii täbar on?"

"No noh, laps — nälga me sellepärast weel ei sure," ruttas Brunow Inget, kes näost lumivalgeteks oli läinud, rahustama.

"Aga milleks läheb sul siis niipalju raha tarwis?"

"Seda sulle ära seletada, oleks täitsa ütlekigne ja wõtaks ainult asjata aega. Sa ei saats sellest siiski mitte aru. Raha pean ma tingimata soama. Muidugi ei taha ameriklane, see omalasu püüdia direktoriherra, kes kõik raha ainult oma naise ülesleiduse peale tahab kulutada, seda jällegi mitte lubada. Rahjusk usaldab sinu isa teda täeste ja lasab teda kõigis asjus oma pead ja tahtmist mõõda talitada. Kui ta sellega aga lord siise ei kulu."

Inge suutis ennast ainult waewaga tagasi hoida.

"Ema kirjutas mulle, et just mister Williams see oli, kes eelmise summade saatmise sulle wõimalikult tegi"

"Waga suuremeelne tema poolt, jah tõeste, wõera rahaga — hahaha —"

"Ka nüüd on ta pääsetee leidnud, kudas sulle wõimalikult teha oma wõlgadest wähemalt poole juba nüüd ära kustutada."

"Wõi nii? — Ja kudas? Ma olen tõeste uudis-himuik."

"Sa tahad järgmise weerand-aasta toetuseraha sulle juba nüüd wälja maksta."

"Soho hullu! Hahaha —"

"Wali, pilkaw naer täitis tuba."

Inge löi terwest kehast wärisema ja surus tibus walus hambad kokku.

"Selle pääseteega wõib ta ennast rahulikult maha matta lasta, see sinu kena ameriklane itka, kelle eest ja alati wälja astud ja kellele sa alati wabandusesõnu leiad. — Kas ta eht mitte —"

"Hans!"

Inge oli näost tulipunaseks ja kõhe peale seda lumivalgeteks läinud.

"Ma arwan, sel tunnil ei sünni niisuguseid naliatufi teha," wastas ta uhkelt ja külmalt — ta oli igasuguse pehmuse ja õrnuse laotanud.

"Suike, ajajooksul olen ma nii mõndagi tähele panna jõudnud. Ma igatsen juba ammu oega temaga tuttawaks saada. Saatus aga ei lasa is'aratikui kõmbel seda kunagi sündida. — Aga nüüd asja juure. Järgmise weerand-aasta toetuseraha on juba ühe teise asja peale määratud, ja kulub mul siis ta hädaste ära. Sa pead nii siis weel lord kirjutama, südamekene — ja nimelt — otseteed ameriklane. Wähest täidab ta sinu palwet —"

"Ei ial!"

Inge oli tagasi astunud ja tema filmad waatasid wihahelt Brunowile peale.

Brunow hakkas walju häälega naerma.

(Särgneb.)

Sõjamehest sulemehets.

Kui ma olin wäitsetene,
Päkapiku poisi —
D. ked, kelmitesed,
Wallatumad weidite :

Legiwad m'nuft sõjamehe,
Sõjamundri paniwad ;
Suure, raske mōega mulle
Wōōle fiduſiwad nad.

„Mōel on raste, õekesed,
Ei ta kandjaks kõba ma,“
Ohtasid ma õnnetumalt,
„Wōite, wōite ära ta !“

— „Kui ei kõlba sõjamehets —
Sulemehets halla siis“.
Sule ühes sulepeaga
Pihku piſiſiwad mull' siis.

Sulg küll oli kerge tõsta,
„Kirjutada“ ime hea,
Kuid kas kõban sulemehets —
Ei ma jeda ikka tea.

Kas tohib ?

„Kui kellegilt sa oled
Saand kõrwaſilata,
Siis teine kõrw ta pōõra
Et jellel antaks ta.“

Kui oga kõrwa ligi
Wast tõbe olemas,
Nii, näitusets . . . noh olgu
See kuri taswajas :

Kas tuleb siis ka ühes
See pōõrda kõrwoga,
Wōi tohib wastu panna
Ja wastu anda ta ?

Skalduse aastal.

Kord harjufeselt küſiti
Kuis lugu nende pool —
Kas laswis wili wāhegi
Wōi asjataks jai hool ?

Ja harjulene wastas nii :
„Kes kjuawas — ikka jai,
Kuid kes ei kjuwand sugugi —
Kjul aga jilma jai.“

Pilt Suuri sõjast. Suurite kaitsekaawis.

Ratlatuuris.

Fr. Sengeri järele G. R.

Ratlatuuris testis kiire töö.
Suures ja kiirelt kottulõõdud töötoas oli talwel wälja-
tanna'amata külm, suwel — wōimatu palawus, iſeärani
ahjude läheduses.

Töötoas töötajad mehed olid jultunud ja metsikufeni
toored. Lutusepad ei oskanud endi sõnade üle walitſeda,
ſepad ei wōinud ühte sõnagi ilma wandumiseteta ütelda, ainult
wafesepad kicufid ja sõmasid oma lõbuts. Wafesepade hul-
gas oli üks, nimega Gottlieb (s. t. Jumalale armas).

Sellel ajal oli minul moeks niisuguste asjade üle mõelda,
mis, wōib olla, teistele sugugi meeldegi ei tulnud ; ſellepärast
huwitas mind ka wāga, mispärast just niisugusele inimesele
nimele antud Gottlieb, ja miks teda, kōi, nii hõlpsid ?

Teifi töölist ei nimetatud ilalgi ristnime, waid ikka liig-
nime järele. Ühte nimetati Weisshits, see armastas teifi hea-
meelega pilgata, teift Bergmanniks, see jōi enese igal piha-
pāewal tōis ja laulis siis laulusi, mis küll just ilusad polnud,
kuid milledes siiski inimeselõnda tõlas. Gottlieb ei naernud
aga ilalgi, ei joonud ega laulnud, ühe sõnaga, ei näita-
nud mitte millegiga oma inimlikka tundmust. Sellepärast
näiski minule imelik, et teda „Jumalale armsaks“ nimetati,
ja et keegi selles loomuwastast ei leidnud.

Kuid warsti juhtus see, mis mind teiste ſilmadega pani
tema peale waatama.

Meil oli parajaste aurutorude needimine käſil. Torud
olid kolm meetrit pild ja nii laiad, et nende ſisse ilma
waewata wōis meie wāike Weisſ ronida, et poldipaid needi-
mise ajal wastu hoida.

Wāike Weisſ oli niisamaſugune õpipois, nagu meie kōil,
kuid palju pōõruram ja nõrgem, kui meie, mis aga peremeest

Jugugi ei tahtinud teda niisuguste tööde peale karvitamast, mille peale Dieti täiskasvanud mehed jõudu tarwis oleks läinud. Ja kõik see jändis ainult sellepärast, et poisi isa waene oli, kellel võimalust poja õppimise eest maksta polnud.

Oi palaw, wäljakannatamata palaw. Ma seisin ääsi ees ja ajasin neest punaseks. Nad olid üks toll pikad ja niisama jämedad ja läksid nii kuumaks, et üks ots juba wedelaks muutumas oli. Siis panin ma nad torude juure, kust neid Weis rangidega wõttis ja aukudesse pistis, kuhu nad kinni needa tulid.

Weis andis märku ja torude juures olewad kolm tugewat meest hakkasid nende pihta suurte, raskete wäsaratega taguma, neile selle juures ümarikku kuhu andes.

Kõik see sünnitas niisugust hirmuist mürrinat ja kätinat, et inimene, kes ialgi wanamoodi katelde töökojas pole olnud, arwama pidi, et põrgu on sattunud.

Keegi ei rääkinud sõnagi, kuid selleajemel kuulbusid isemoodi meistud hüüded.

Gottlieb hüüdis „aa!“ ja tema tugewa hääle mõjul wärisesid meil wastu tahtnust käed. Weisch hüüdis „oho!“ ja jätis iga oma hüllet iselaadi käelligutusega.

Suure palawuse pärast olid meil kõigil sel päewal ainult püüfid ja tuhwiid jalas, ja juba ainus waade tugewate meeste peale, kellel suured wäsarad käes, mis punaseks aetud nende peale taktis kulkusid, nii et jämeded laiali lendasid, pidi toredat pilti paktuma.

Kuid misugune tundmus oli wäiksel Weisil, kes kitsas torus pidi lamama, mille peale kõigest jõust taoti, ja kes selle juures oma rasket tööd pidi tegema!

Wäike Weis oli nii wäsinud, et kui ta torust wälja ronis, tal oma nägugi ei olnud.

Ja igatord, kui ta tööd lõpetas, jäi ta hääli nii nõrgaks, et seda badamaewalt kuulda oli. Niisugustel juhtumistel karjus Gottlieb alati ta peale ja sõimas halastomata, mille peale poiss oma wiimase jõu kolkku kogus, ja töö läts nagu natuke paremine.

Wähepeal sai aga ikka selgemaks, et poiss sulab, kui kätinat, ja et ühes ta tööõuga kustub ka tema noor eluwõim, mis weel tugewaks kaswada polnud jõudnud.

Kuid selle üle ei muretsenud keegi — ei mina, ei ka teised tema seitsi nehed.

Suure palawuse peale waatamata töötasid kõik nii, nagu seda nende kohus nõudis, ja ainult siis, kui aurulata läbi lõitaw wile tõlas, lubasid nad endile natukene puhkust raske töö järele. Wiimasene ronis torust wäike Weis wälja, wäsinud ja jurmani kurnatud.

Et teda natuke elustada, ja ka meid kõiki, hakkas Weisch naljatama, ehk küll mitte alati õnnelikult; siis läksid kõik juure raudanuma juure, et näo ja keha pealt higi maha pesta, ühe sõnaga, wärskendada endid niipalju, kui võimalik.

Anumats ei olnud miski muu kui wana aurutoru, kuid nii suur ja jäme, et temasele julgaste suur, terve mees ronida oleks wõinud. Ta oli piisti maa sisse kaewatud ja kolme meetri kõrguseni ajaajooisul sogaeks muutunud weega täidetud.

Igalüks wõttis wett oma kausiga torust, ja meie neljakesi — Weisch, Bergmann, Weis ja mina — panime need kausid ridamisi pingi peale ja pesime endid siin.

Gottlieb ei tulnud ialgi meie juure, wäljaarwatud see aeg, kus tal meiega seltsis töötada tuli, waid hoidis alati eemale, ja isegi oma kausi weega täites, läks ta meist kaugeemale pesema ja ei teinud meist jugugi wälja.

Sellel õhtul näis minule, et Weis rohkem kui harilikult wäsinud on ja isegi natuke tuigub. Kuid ma ei imestanud, sest see polnud esimene kord. Aga kui ta kumardas, et wett wõtta, sündis midagi hirmuist. Ta kullus otsekohe, pea ees, kitsasse raudtorde.

Weisch pahwatas naerma.

Eimisel filmapilgul näis see tõeste naljakas olewat, kuid meie saime filmapilt aru, et asi tõsine on.

Bergmann kumardas ja tahtis seltsimeest jalgupidi wälja tõmmata. Ta läsi läts ikka jügamamale ja jügamamale, siis heitis ta maha ja hüüdis:

„Sa on mul käes! . . . Ma tõmman ta lohe wälja! . . .“

Kuid ta eksis. Wälja tõmmata teda ta ei saanud,

sest ta läsi puutus ainult tema riideid, kuid temast kinni wõtta oli wõimata.

Minust wõttis piirita hirm wõimust. Ma jooksin due peale, kus teised töölised seisid, ja hakkasin nit, kuidas jõudu oli, neile juhtumiseft karjuma.

Mõne minuti pärast oli tõrs inimestest sisse piiratud.

„Kes ostab hästi ujuda?“ küsis t egi läbi kára.

Ujuda? Mis sest kasu on? Weis ujub ise ka hästi, kuid, pea ees, tõrde sattudes, on ka kõige osawam ujaja abitu.

Kõik katjusid midagi teha, et õnnerut päästa, kuid karjusid ja seledasid asiata, üksteisele ainult tülilis olles. Kuli ka peremees ise, aga ka tema ei teadnud mis teha. Sepad töid pidid raudlatid ja roobid kohale ning pistsid need wette, kuid peale riidetükide ei saanud nad midagi kätte: aga ta waenele wõis wahpeal juba ära uppuda.

Wiimats lähines joostes Gottlieb

„Eest . . . See pealt eest,“ hüüdis ta tugewa häälega, mis weel hirmsamine kajas, kui millalgi enne, ja rühtis ettepoole, oma tugewate kätega teed tehes. Weisch, kes tale teeb ei tahtnud anda, lätkas ta lihtsalt tee pealt eest ära, nii et see maha kullus. Kuid selle peale ei pööranud keegi tähelepanemist.

Ainult Gottlieb teadis, mis ta teha tahtis.

Weeõrre kohta, lae alla, oli raudlatt pandud. Selle peale wistas ta ketti, kinnitas selle külge ploti ja, oma jalgu nõõruga kinni sidudes, kinnitas wiimase ploti kontsu külge.

Kõik see sündis niisugule hirmuga, mida pitaldasest Gottliebist jugugi oodata poleks wõinud.

Siis pööras ta meistri poole:

„Tõmmake mind illesse niitaua, kuni ma „küll“ ütlen.“

Meister tegi nii, kuidas ta ütles. Walitses jügam waukus.

Suure, terve tööline rippus, jalgupidi ploti külge kinnitatud, pea allapoole.

„Nüüd laske mind wette, waadake, siit saadit,“ ütles ta, puusade peale näidates, „siis tõmmake mind illesse, aga pilt, mitte rutates.“

Meister täitis ta soowi. Teda lasti pikkamisi, pea ees, wette. Wiimane oli peaaegu must, sogane. Siis hakati teda pikkamisi ettewaatlikult weest wälja tõmbama. Ta oli musta, libeda lõnksaga laetud. Temaga ühes tõmmati ka wäike Weis wälja. Wiimase wõtsid färmeste mitu töölist ja panid kottide peale. Teised hakkasid Gottliebi lahti päästma.

Ta ütles kõige terget üle näo ja astus uppunu juure.

Selle nägu allapoole keerates, pööras ta mitu korda uppunule selga, raputas ja pani ta wiimaks uueste selja peale ja hakkas tal läsi üles ja alla tõstma. Mõned arwafid, et ta hulluts on läinud, teised karjusid ja pahandasid tema sõdametuse üle, kuid ta ei pööranud kellegi peale tähelepanemist ja jatkas oma tööd.

Läts mõni minut mööda.

Korruga astus ta poist eemale ja waatas uuriwalt tema eluta keha peale. Läts weel minutit kaks mööda ja — keha oleks nagu wärsinenud. Kuid hakkas pikkamisi terkima — ta hakkas hingama, ta tõusis ülesse!

Ma seisin natuke eemal ja waatasin Gottliebile otse näkku. Ja siin nägin ma esimest korda tema jämedates, tooretas näojoontes imelikku liigutust, mis rõemfaks naeratuses muutus, nagu ootamata suurest õnnest.

Kuid see oli ainult üks filmapilt.

Töökoja peremees astus tema juure ja tahtis temal täht suruda.

Kuid ta lätkas selle karedalt kõrwale ja, midagi aru saamatat pomisedes, läts, pesi enese puhtaks, pani jaki selga ja sammus kodu.

Ta oli juba kaugele, kuid teised seisid ikka weel päästetud poisi ümber, mõistid ja arutasid juhtumist igalüks ommoodi.

Sellest ajast peale ei sunnitud wäikest Weisfi enam torudesse ronima, ega üle jõu käimat tööd tegema.

Gottliebile tintis peremees hõbeuuri. Kuid muudu jäi kõik wanawiisi. Gottlieb oli niisama tufane ja wähejõutuga, kui ennegi.

Ainult mõni kord, kui ta arwas et teda ei nähta, wõttis ta taskust uuri wälja ja waatles seda, kusjuures ta nägu õnneliku ilme omandas, nii kui sellelgi päewal, mil ta Weisfi

Moona laul.

Mu kodune kohale, tena ja wail
(Ja muidu küll tena, kuid küürakas, raip)
Ja ehitud õitega, ilusam paif,
(Ja katust tal katab paks sammaldeist waip),
Kus puhub nii kosutaw, karastaw õht,
(Et higistab ihu, et aurab mul nah!).
Kus pesitab rahu ja lillede leht
(Ja . . . „moonatas, kurat, ja waata kus sahl!“)

U. L. Parasmaa.

Sarnadus.

Mis ühist tead küll ütelda
Sa . . . ja mehest,
Kes kaupleb kõrtsis õllega,
Ning, wiimaks, piimamehest?

Et ühesarnased just nad
Ju näitab wälja teega,
Et nad kõil. . . lõik nad ristiwad —
Ja millega? . . . Noh — weega.

U. L. Parasmaa.

Lõsine ärimees.

„Uga taewataadi pärast,
Ütle, armas mehite —
Miks nii wärstliku jootraha
Andsid riidehoidjale?“

— Waata ikka, naisukene,
Mäherduse toreda,
Mäherduse uhke mantli
Mulle enne andis ta.“

U. L. Parasmaa.

Bealeõunane puhkus.

surmast oli päästnud. See naeratus tuletas mulle ei tea mispärast, päiteselirrt meelde, mis pilwete wahelt kogemata wälja oli pääsenud, filmapilgukese paistab ja siis jälle kaob. Gottlieb peitis kiireste tella tastsu ja muutus jälle tufasels, tufasemaks kui enne.

Sellest ajast peale ei tunnud ma enam põlastust selle lahkuseta, inimesteselti põlgawa, mehe wastu, ja tegin otsuseks, et nagu näha, pole ta nimi mitte asjata: Jumalale armas.

Seel.

Nii kui naeratades waatab sügisene päite alla. Piirwaft, laia maanteed mööda liigub põll ratsawäge. Soldatid on lõbusas tujus, nii kui see harilikult hea ilmaga on, ja ta hobused sammuwad rõõmsalt mööda tuiwa, liirwaft maanteed edasi.

Maakoht on luge, ja paiguti kaswawad kõrged pilliroo puhmastikud tee ääres. Raugel — wersta wiie kaugusel — on nii kui udu sees wäitised kogud märgata. Reed on tee-äärse alewi majakesed, millede wahel nii kui laua peale püsti pandud pirnid — kirikutornid paistawad.

Emal, puhmastiku taga, on äkki nii kui wile sarnast hulkamist kuulda, ja pea ilmub sealt kiireste edasjormaw automobil, siis teine ja . . . kolmas.

Nii kui esimestes, nii ka järgmistes istuwad kolm nais-

terahwaft halastaja-de riites, ja niisama palju meesterah waid, kelledest mõned arsti, mõned proportsihiku paguniki kannawad. Sõitjad wahetawad omastel pilkusi, kuna nais-terahwad, kelledele wastusõitjad soldatid etteheitwaid waateid ja mitmesuguseid lähemõttelisi tähendusi teewad, nii kui pool-häbelikult näo oma pehmete boade sisse püüawad peita.

Üks tugew mustade wurrudega kolmepaelamees, kes oma woodu ees sõidab ja nallahambana lõigile tuntud on, teeb peaga põlglik-pillawa liigutuse äraõitwate automobiliide poole ja sõnab, seltsimeestele filma pilgutades, tähendusrikkal toonil:

„Sõdiwad . . .“

„Do . . . sõdiwad . . .“ wastawad mitu häält korraga, „ja lõõwad niisuguseid lahinguid, et tulesädemed ja pudelikorgid lendawad.“

Esikadroni komander, kes wiimaseid sõnu kuulis, pöörab naerdes oma sõjatules wilunud soldatite poole, sõnabes:

„Jah, sõdiwad küll; aga kui mõni neist kiinitagustest kollanokkadest lahkekümne sammu kaugusel pommi näeks lõh-kema, ehmataks ta nii et laks nädalat järgimööda 12 torda päewas peaks wäljaläigu kohas jooksuma.“

Mitrisew naer lõlab komanderi sõnade järele ja siin ja seal on libedaid sõnn „õbede“ kohta kuulda, kes oma teenis-tuse kohused libitsemise, lõbu ja automobili sõitmise wastu kergemeelselt on wahetanud.

Pea annab aga eelseisew alew, mille majade wahel wanaeided, naised, tüdritud ja lapsed möödaratsutajaid sol-datit wahetama on tulnud, jutule teise mõtte.

Heinrich Sögi,
Korraliit.
7. sept. 1915. haawatud.

Otto Wotta,
Austrias sõjavangis.

August Pees,
Karmast.
Georgi rist.

Hans Wetmann,
Wiltlandist.
Segewas sõjaväes.

Willem Perens,
Sõstama w.
Noonawooris.

„Jstu sadulasse; sõidame.“ hüüab noor husar naljatas
atna all seiswale noorele naisle.

„Mul omolgi mees,“ wastab see, käega liües.

„Kas õigesti ütks?“ saab ta wastujets, ja ümberingi
on lustiitku noerutõminat kuulda.

Kusogil wärawas seisab noor neiuks, kätt häbelikult silme
ees hoides, ja, wurruli keerutades, hüüab möödaõitija:

„Soo ütks mufu sita . . .“

„Kas sa hulluks oled läinud!“ wastab neiuks, weel
rohkem kätt silmade ette liitubes.

„Do . . . kallike, ma lähen siis hulluks, kui sina mehele
saad . . .“

Sarnaseid sõnu ja naljatust on nii kaua kuulda, kuni
ju jälle tee ääres maiaõis näha ei ole. Pea on kuskigilt lü-
stikud lauluhääled kuulda — polgu laulumehed on ühte
sõitnud ja pea tajab laul:

„Puhate, wäsinud kottad,

mogage rahulistid“

Polgu „ninas“ eht eesotsast kostab äkki pill kirisew wile,
mida iga eskadroni komander tõrjab. Sauluheli ja jutu-
tõmin waitib, ja nende ajemel käib komando:

„Seisa . . . sadulast maha!“

Nii kui salaja, nägemata wõimul loowad seni sadulas
istujad ühtlooli hobuste wahle, ainult piigi osad särawad
õhtuile päitelele wastu. Mõne filmapiigu järele sõab jälle
komando:

„Rusutitpidi edasi . . . Ma—a—ars . . .“

Nii kui määratu madu liigub poe jälle edasi, ja eemalt,
mäelühta togant, paistowad madalad õlekatustega hooned.
See on polgule sõmajaks määratud kulla, ja mõne minuti
järele on polgu „nina“ kallas, kust wäijasaadetud korteri-
märkijad wastu ruttawad. — Korteri märkijad saadetakse
harilikult paar-kolm tundi enne polgu wäijastõitmist ette kus-
nõd, tähendatud kullasse jõudes, polgu jaostondade wahel
õõkorterid ära jagawad ja märgiwad.

Täna jõudis polk paari wersa piklusesse M. kubermangu
kullasse, mida sopane ja weel sopasema kallastega tiit lest
kulla ilustas.

Kullamajad on korinateta, suitsufused hageritud, mille-
del tee pool osas ruutwõlga suurune aken näha. Alasid
on nendes paiguti katki löõdud, ja, et sealt kiltm fiske ei pää-
sels, wahiwad sinna topitud mustad rabalad nii kui hirwi-
tades wastu. Maja osas on wiljaladu eht sara, kuhu su-
wel wäljalt korjatud rutki, odra ja nisu wihud laotud.
Sarititult ei wetsa siin sügisel pea e wilja koristamist rehte,
waid hoois peremees weab wilja ladusse, kust talwe läbi
kuni tulewase uudie wiljeni ainult siis puutepõide eht koo-
tide abil wihkudest nii palju wilja wälja pekstakse, kui maja-
pidamises hädaste tarwis on. Ülejäänud wihud peawad
ootama nii kaua, kuni leiwapuudus jällegi maias on, mille
tagajärjel jällegi tarwitil ofa nendest peksmisele wõetakse.

Majasle fiske astudes, löõb sealt mitmesuguste wängete
haisudega segatud suituhelk wastu, ja kui toa ämarikus
film waatama harjub, siis on õlgepealt määratu suur ahi
tejet tuba märgata, mille suu kui aigutades wastu waatab.

Ahju suu ees on nii kui suur kell, mis jämeda palgiga lae
kõige kinnitatud on. See on korsten, mille läbi suits wälja
läheb. Wäljaspoole ahju norka on isääraline alus tehtud,
kus pimeduse tulekul tuli põlema sülitatasse, mis, lambi aset-
tätes, maja peab walgustoma, ja kuhu selletarwis peenit-
sels raiitud tõrwased puurõid wifatatse. Tuppa astudes
peab ettewaatlik olema, et togemata ukse all lamawale põr-
siale eht lombatallele selga ei astu. Perenaine istub harili-
kult pühakupide all pingil, lina- eht tatukoonla toga, ühe
käega linnu lõnga jaoks walmistades, kuna teises käes lõnga
õijas rippum punktipe on, mida pöödla ja esimehe sõrmega
wurri kombel ümber keerutab, ja nii tehakse linopuhust eht
tatukoonlast wist kull lõng. — Rattoga wõttisi ei ole siin näha.

Sõmajale sõitnud soldatid on ju armu hobused sadu-
latest wõhastanud, ja niid wõib neid külatänawal tüdru-
futega hullamas näha.

Boollahti seft wiljahoone uksest on noore perenaise
kogu märgata, kes pektud wilja tuule abil pahmast puhas-
tab, mis järgmiselt sünnib.

Ühelpool seinä ääres on puhastamata wili. Soone uksele
on aut fiske tehtud, kust tuul fiske puhub, ja tuul laja wiskab
puhastamata wilja tuuleaugust mööda, kust si- setungiw tuul
haganad tõrwale puhub, kuna wiljaterad edasi wastu seinä
lendawad. —

Noorele perenaisele, kelle mees ju sõjajärguseft liinile on
kutsutud, läheb keegi soldat abiks, ja pea täidab hele naeru-
taja hoonet. Waatamata, et ilm ju üsna pimedaks on läi-
niid, testab töö edasi, ja ka häälest ei ole enam tuulamise-
hooneft suurt kuulda.

Wäljas atna all seisab aga perenaise emake, ta wõib
umbes 45 aasta wanune olla, mida suuft wäljapudenenuid
hambad kõigeselgemine tunnistawad, milledest ainult nii kui
mälestufels kats paari weel järele jäänud — ja seletab ela-
walt, et ka tema wäimees soldat on, ja wanamees ju tuuen-
dat aastat mullas puhstab, mis põhjustel ta walmis on iga
soldatit . . .

Sõgedaste wõib noori soldatinaifi märgata, kellele mehe
äraolekul kurg küllafels kipub, mida aga nad ei näe tähe-
legi panewat, waid end sõnadega: „See on Jumala taht-
mine“ — wõhendamad.

Miuti wõib ka mõnda tubisejat halli habemega wanatest
näha, kes järelejätmata õhtab:

„Deh . . . ilm on hullas . . . Jumal karistab patu-
seid . . . wiinagi ei ole enam! Naised kipuwad illetäte
minema . . . oeh! . . .“

Ju paistawad wäikestest atendest tuled ja möödamineja
märkab, läbi atna fiske waadates, pinkidel istuwaid soldati-
kogusi, ja tuuleb majast tära ja laulu.

Pea lõpetab aga pime sügisel-öö kõi käre ja liikumise,
ja kullamajastest atendest ei ole enam tuld näha.

Kui palju igatsust, kui palju palawaid pisaraid ja õhleid
warjab see sügisene öö . . .

Siin õhtab tõduft ja armsast naisest karedalt lahutatud
ja sõjatoledustesse kistud mees sawisel pörandal ja salaja

Gustaw Kangur,
Katrereft.
Sõjaväe sõjaväes.

Johann Kuustor,
Saapsalu k.
Tegewas sõjaväes.

August Kask,
Värnu k.
Tegewas sõjaväes.

Jaan Kull,
W. Maarjast.
Sõjaväes.

August Kangur,
Summu k.
Tegewas sõjaväes.

weerewad suured palamad pisarad mõõda sügiseft tuuleft ja plüstrohu suitsust karedats läinud põski alla. Seal nutab meelcheites naine, talle südamet lahklumine on purustanud. Aga kui palju kergemeelsust ja walet ei peitu sellefama õõ kätte all . . .

Kugemata lugust mõits ta jutustada, kuidas perekonnafta, wautomata selle peale, et kuul paari päewa jooksul tema rinda udis purustada, kodus ootaja naise wasu truuksust murrab, ja ta mõits ta kugemata piltist ilmutada koduäänud naistest, kes, oma tulewiku, õnne ja rahu kergemeelselt filmapiigul mõõdalendawa ihaldusetuhina wostu wahetawad! Lumedalt warjab õõ kõi pildid; ja parem on, et nad jaladuseft jääwad.

Aga kui hea oleks, kui need pildid koguni kaotaksid!

Sommikul walguse tulesul, algob jälle elu. ja poll kigub jällegi edasi. Soldatid jutustawad üksteisele naerdes juhjumistest sõmajal . . .

Sõigemajas R. Kaasik.

Mis ma kodumaal nägin.

Ragu harilikult, nii heitsin ta eisa õhtu magama, aga ärgates leidisin ennast kufagil puhtas woodis „kõhe lina wahel“ mogawat. Imelit . . . kus ma olin? Kas mitte laasaretis ja wahest ehk koguni haamatud . . .? Et selgusele jõuda, liigutan üht jalga, siis teist, tõstan wafakut ja paremat kätt — kõik terwed. Katsun rinda, nuuskata nina, liigutan keelt, loban õdwi, rebim juukseid — terwed mis terwed. Noh, mis pagona lugu see siis on . . . kus ma üleüldse olen? Wistan waiha pealt ja hüppan woodist wälja. Ja kes siis mind riidest lahti on wõtnud — sinel, saapad, määrinud püksid, nõgine müts, kõil nurgas hunitus — omal aga uus puhas pesu seljas? Wätkan atna eesriide kõrwale, wäljast amardab wähe walgust tuppä kas ma siis tõeste nii laua maganud olen. Wiimats märkan, et laua kohal elektrilamp ripub; keeran põlema — näüd leian ennast päris korralikult sisesseatud mõõblitega toas olewat: woodi, laud, sohwa, toolid, kummut, teintel pildid jne. Oh, oh — see juba läheb! tahtsin omale ju wanad määrinud soldati püksid jalga tõmmata, aga korraga silman laual suurt pakkist. Mis need siis on? Keeran ühe neist teistwidi, s alt alt tuleb arweleht nähtawale. Loen: „Gra—le, R wõrastemajas 1 ülitond 150 r. talwepalitu 180 r. saapad 35 r. kalw—sid 10 r. Siis edasi talwepuhar, kindad, kraeb, liiwud ja muud triibu-krahu, seda ma ei lugenudki. Kokku 445 r. 50 k. Raha matstud * * * kaubamajas. Mis nali see on . . .? Tähenab, on kõi mulle ja matstud. Kes siis minu eest maksis — mul oma teada oli ainult 75 kopikat tottis? Dsin oma rahatoti üles, see on aga nii pungil täis, et juugi hirmatike. Kas tõeste raha . . . Rebin puntra wälja. Kohoh! Wilektaarwärwilised, Katarina ja Katarina, punased, sinised, rohelisted, kõil segamine hakkab lugema. Ja teate, palju ma sain — 7500 rubla kui summa, mis arwelehele tähendatud, maha arwata. „No näüd olen dige mees!“ mõtlen ma ja teen tohe ühe polka pörandal. — Wiimats lõõn filmad elektrifella nupu peale utse kõrwale. Tähenab, olen wõrastemaja numbris. Wajutan . . . Peagi tuuldumad utse tagant kopsuwad sammud ja lämele ilmub noor ilus teenija neiu, walge põll ees ja tanu peas. „Mis herrad soowiwad?“ tuuldub alandlit hääl. Enne, kui ma wastata jõuan, näen, et neiu ära punustab, ning filmad teijale pöörab. Näüd tuleb ta mul omal meelde, et ma järgil olen. „Tulge ometi sisse! Käsin ma. „W. bandage, herrad on aluspeju wael!“ Noh tulge sisse, aga ma teid m. r. ma ei hakka!“ Weel pidas ta natuke aru, siis aga pani ukse oma toga kinni ja astus tuppä. „Delge mulle, mis minuga juhtunud on — kas on see nali, wõi tõsi?“ mõtlin ma uueste sõna. „Ma ei saa te eest aru, herca, mis teie küsite.“ „Mis . . . Ei saa aru? Noh delge mulle siis, kus ma olen?“ „Teie olete ühes Tallinna wõrastemajas.“ „Tallinnas . . . ah, ah!“ — „Teie mõisite omale eisa õhtul siia numri ja sefamal õhtul toodi teile ta need pakkid, mis seal laual on.“ „Kas nähto siis õhtu on?“ „Jah. Teie, herca, olite wiist wäga wäsinud, et tohe terwe õõ ja päewa mogaftite.“ „Terwe õõ ja päewa . . . imeit?“ Näüd aimasin ta, et mul teistpait päris õõnes oli. „Looge mulle midagi süüa!“ „Mis herrad soowiwad — sin on numetrit!“ „Looge, mis teil on, teate, et ma nähione kui hunt olen. Ka paar õlut ja üks seajalg tooge!“ „W. bandage — õlut meil ei ole!“ „Miks ei ole?“ „On sõjaaeg, joowastawad joogid on kõi kinni.“ „Noh, tooge siis seajalg!“ „Ka jeda ei ole.“ „Kas siis see ta keelatud on?“ „Jah — ainult kolm päewa nädalas saab liha. Homme mõite saadal „Tagaparematz . . .! Looge siis kohwi!“ Teenija läks.

Näüd hakkasin ma oma riideid sorima. Di, misiwu—jed . . . aina lõhnawad . . . Hüppasin kõigepealt püksid jalga, toppisin selleiärel saapad sinna, kus jalad lõpewad. Proowisin siis pörandal käia — kui naljakas, lena . . . Kraenõõbiga olin kõigerohkem pinelis, sest jeda ei tahtnud tudagi kinni saada. Wandusin kõi pörgu, kes niisugused lollid asjad wälja mõelnud — kraed ja kraenõõbid. Wiimats sain siiski asjaga hakkama. Roheline lips ette—tore. Aga siiski tundsin kui ranqid kaelas olewat — ei ole enam harjunud. Waatsin ennast siis peegli ees, eest ja tagant ja keerasin sealjuures kui Mats Binder pahema jalakanna peal mitu torda ringi. Olin omateada päris tore pois tohe — ja enesega täieste rahul. Teenija tuli jõggi ja kohwiga. „Aga miks kohwi nii waha on?“ küsisin ma jeda maitsehes. „Suhkurt on wähe, antatie jaopäras.“ „Mis teit siis illepea on . . .“ Midagi ei ole, kõi antatie jaopäras?“ — Tuli meelde, et mul sineli taskus mõni tükk suhkur on, ottsin need illes ja lijasin juure. Sdin, idin, salmrätiku pistsin tasku. Kui walmis olin, panin palitu selga, tõmbasin leppiga kalossid ligemale. Laualt leidisin weel sigarid, panin suitsema ja sammusin siis wilistades ning leppi keerutades wõrastemajast wälja . . . Tõsi mis dige, olengi itka Tal-

linnas. Kuhu siis nüüd kõigepealt minna? . . . Tuli meelde: Virusse — ja . . . ohtune aeg . . . Käin este! Hariu, Wana turu ja Pika uulitsa läbi. Znimefi kui merd, neiuft kui elamaid küllesti . . . Käen, mõned wastutulijad kergitawad kübaraid, wiist teretawad mind — ma teretan wastu. Wiimaks hakkasin ma kõiti wastutulijaid teretama. Juusteb juba külmetasid peas. Kuulen, minu selja taga piutsub üks peenike hää: „See mees on wiist loll!“ „Kes ütles loll?“ hüüan ma ringi keerates ja tortasin sealjuures kogemata õrnale olemusele kепiga põlwe pihta. „Pardon, preili!“ „Tola!“ . . . Kuulisin weel, ja siis olid need kats küllesti kui tuul minust mööda. Nüüd jõrkisin Virusse. Pagana palju rahwast! Ikka neiu ja neiu, siis kõwamehed, mundrimehed, jälle neiu, madruused, soldatid jne. Siin läheb alles lahti . . . aga mitte üht tuntut ei trehwa kufagil. Wiimaks, kui mitu korda olin ühest otsast teise derunud, mitmele wastulejale kепiga kogemata külge songinud — teretamise unustasin siis juba ära — twi tahtmine kufagile wabamasse õhtkonda minna. Wastu tuli naerdes jalkkond „üleslõõdud“ neiuft — undrutud laiad kui Waha tüdrutatel, jalad all kui tooneturgedel. Wis . . . nagu üks oleks tunnud hulgas. Ja tõst, ongi. „Tere ühifi!“ „Tere!“ „Kust teie siia saanud?“ imestas ta. „Kust teie siia saanud?“ imestasin ma. „Kas teie ei teagi, ma elon ju nüüd Tallinnas?“ ütles ta lähifewa häälega. Waenele on wiist palju kiilmetanud, et hää ära on. „Wis teie siin Tallinnas siis teete?“ küsin ma uneste. „Ma käin Siisfi tööl.“ „Aga mis teie siis õhtul siin Virus tee.e?“ Neiu lõõb nagu häbenedes filmad maha, aga ma märkasin, kui oleks ta mulle õelda tahtnud: „Waat kus õige mats on, küsib weel, mis ma siin teen . . . Järsime hüwasti ja ma kõmpisin edasi. Rahju tõeste, omapoast plita. Tuli meelde — lord trehwasin ma temaga \$-pidul. Misjugune meeldiw ta siis oli, aga misjugune näid . . . Jõudsin Mere puisteetele, seal oli juba wähe wabam liikuda. Ühe pingi peal leidfin ruumi, wdtkin sinna istet. Üks kessealine, aga usalbatama näoga isand signes mu kõrwale. Meie eest aga lätsid ikka armastajad paarid mudtui mööda . . . Mul oli kange uudisimu mõne nähtuse kohta teateid saada ja selleks pöörasin oma kaasistuja poole: „Wabandage, herra — kas teie ei wdtkis mulle mõne olutorra kohta teie linnas seletust anda!“ Isand keerutab wurrusi. „Kas teie siis siin wderas olete, et seda olutorra ei tunne?“ „Ja. Ma olen proowireisija, ma olen Persia saadil, ma olen Hiina komsul, ma olen . . .“ „Sea küll! hea küll! tont teab mis teie kõid olete!“ — Wiist pidas mind mõnelt uueks Lõnifonits. —

„Wis teie siis älepea teada tahtsite?“ küsib ta lähifewa waheaja järele. „Mina — ah ja, unustasin . . .“ Palun tale sigarit. „Õlge head, õelge mulle, mis elatakse nüüd raskel, kallil ajal niisugust ülemäärast lõbuelu? Mis on kõit meie launid tütreb o se hullustusehaigusesse sattunud, et neil enam üksti asi püha ei ole?“ „Kas teie siis weel seda ei tea, et meie Tallinn suurlinn on, siis omandab ta ka enefele kõit praeguse aja suurlinna kombat ja moed. Ka mina et tea, kust see lõhumaitsemise kirj on tulnud, kas Amerikast wõi Siberist, aga see on kõit juba wana, loomulik praeguse aja nähtus. Elatasse elumaitsemise ajajärgus, wdetatse elult weel kõit, mis kättesaadawal on. Kõit aja-wad ärt — küll „asjaarmastajad,“ küll „elufutselised.“ Jääranis laialt läheb madruuste ja soldatitega, kui suuga rääkida ei mõista, räägitakse kättega jne., aga sehwat läheb kui lepafe reega . . .“ Ja mul polnud midagi õelda, sest kõit näis nii tõeline ja loomulik olemat, et muud kui — lasse päta! — Wiimaks lätsime isandaga kufagile restorani tipfutama, sest ka mul tuli elumaitsemise tuju peale — ja raha oli. Korraga tundsin ma ennast „Walmaja“ tantfusaatis. Di, oi. . . aina kohises ja kahises . . . Wiimaks, kui küllalt filmitfenud olin, lätsin ja tegin ühe wäruitud ilubuse ees nifsu: „Kas ma wdtkin teid tantfima paluda?“ „Wabandage — ma ei tantfi!“ — Ah ja tuline . . . Waatfin weel. Nüüd tulid uued rütid, mida mina ei mõistnud. Kange puudri ja lõhnadli hais hakkas jõdamele, Aewastasin ja piifsin saalist wälja. „Õlge head, lubage mu paitu!“ karjusin rüstehoiu ruumis. Wäljas tõmmasin matsi filmile,

trae üles — ja korraga tundsin ennast Oewiste kiriku torni tippus olemat. Liputasin seal jaba ja tahtsin kute moobi lauda. Aga parajaste, kui juu awasin, tortas linnawaht mulle alt mingisuguse pika asjaga kullasje. Nüüd mõtlefin, et laul lauldud on, aga wate! Õht oli nii paks, et mind ülewal kandis. Jalad hartis, käed laiati, keerutasin linna peal. Znimefed wahrisid, ninad piõtti, ülespoole ja karjusid: „Satsa aropiaan!“ Wrumarawasse pillasin pommi alla, aga see läts wähe sihst kõrwale ja kuttus „mujumäde.“ Küll oli hea ülewal liugleda ja lollist hirmutada. Korraga tuli tahtmine ka oma koduküla peale üks wäike tuur teha, aga tuul oli wastu, ja siis seadfin siht mööda „justa“ teed lõuna poole. Di, kui tore oli lennata. Terwe Gestiama näitas nii wäike kui pihupesa peal olemat. Kufagilt tuli ninasse kange seaprae lõhn. Kuuldus laul ja pillihää. Kufagil hüüdis peen naisterahwa hää: „Ванька, не баяй!“ „Sm! . . . See on juba Wnefeeli, mis see pidi tähendama . . .? Tartu kohal oli ilm pilwes ja ma lasin seal pealpool pilwede. Wrumara kohal tahtsin madalamale lasta, aga kange „hanha“ hais, mis sealt kui õhõrjuitis ülespoole kais, kergitas mind weel kõrgemale. Wiimaks, tulepietkonda jõudes, peeti mind estfets jällegi mu hartis jaba pärast satslasets — ja juba tulid wi-u müis . . . üks shapneelli kannu põhi tuli mulle wastu kõiwi — tegin weel ülewal mõne kuterkuudi ja siis kuttusin prantfades maha. —

Arkasin unenõost:

Aleg. Timm.

Sõjameeste terwitused.

Juba sõja algusest kaugele waenuwäljal wiibides, terwitame kõiki kodumaalasi. Palume austatud Gesti neiuft mõne kirjareakfega meid meelde tuletada, ja, kellel wdimatik, meile kirjandust saata, eht mõni kalender.

Meie adressi palume küsida Meie Matsi toimetusest.

M. Uustuba, M. Leesment ja B. Suurmann.

Terwitame tegewast sõjawäest tuttawaid, sugulasi ja isearanis Gesti neiuft. Palume teilt, kullatsefed, mõnda kirja rõhutud sõdame waigistufets.

Arthur Podekroth, Jakob Sisast ja Ja'ob Lillepea.

Ilmus trükit

„Seaduse“ tähtraamat

1917. a. peale

VI aastakäit. Kõigetajufikum ja tulufam maa- ja linnarahwa tähtraamat. Siisufes peale harilikude kalendriteadete, juhatused aednikkudele, linnukaswatajatele, mesinikkudele ja jahimeestele iga kuu kohta; külgehattawad haigusjed ja nende wastu wditlemine; ühistegewus; tudas ja kui palju peame meie jõõma ja jõõmifekunf.

Sind 30 kop.

Saada igas raamatukauplufes. Pealadu „Seadus“ Tallinnas.

Meie Matsi järgmine (129.) sõjanummer ilmub 4. weebuaril.

Ema eneseohwerdamine.

Ühe toimetuse lugu.

Art. Avertshenko järel J. Johannson.

1. Algus.

Suur õudne tuba, millel ainult seinä ääres natuke mööblit on, suigub ämaritus. Ühe sängi peal on waewalt näha magawa inimese sühuet. Et ta rastelt magab, wõib tema rahulikult hingamisest ja liikumata poosist järeldada.

Ja kui ligemale tema juure kumardada, siis wõib näha, et ta unes naeratab. Niiviisi magada wõib ainult puhta südametunnistusega inimene.

See on Põdhohtsew.

Tema lahutamata korteri ja ühiselu seltkõlised, Klinkow ja Gromow, peawad ligidal olema, sest et need kolm kunagi äksteisest ei lahtu . . .

Ja tdeste, waewalt sai ämarit pimeneda sel tumedal lewadeshtul, kui trepi peal kals häält kostisid — Klinkowi sametine bariton ja Gromowi kõlised tenor:

„Aga ma ütlen sulle, et see neiu läbi aeg minu peale waatas!“

„See ei tõenda veel midagi! Panoptikumis waatab publikum kõige rohlem mitte maoga iludust — Kleoparat, waid lastelägistajat Marianna Stublinskajat!“

Et paks Klinkow selle peale wastust ei leidnud, siis hakkas ta wihaselt ähtima, astus esimesena tuppa ja läbi ulse juht Gromowi nina ees kinni.

„Lase sisse!“ kõlises Gromowi häälel ja ta rõhus blaga usti.

„Palu andeks,“ kõmises Klinkowi häälel toast.

„Noh, hea küll. Anna andeks, et ma sind tobuks nimetasin.“

„Pea, ja ei nimetanud ju mind tobuks?“

„Ma mõtlesin, kuid see on üteldil. Lase nüüd sisse! Kui ja ei lase, siis tõusen ma homme hommikul warem üles ja õmblen ju tuue täitsed kinni.“

„Noh, tule sisse, kurat . . . Willand saab sinust.“

Gromow astus sisse, ja mõlemad jäid imestuses seisma:

„Mis ta siin pörandale on pikanud?“

„Mingisugused paberid. Wast tema endiste kallistete wanad kirjad . . .“

„Eht õnnetu rätsepa armed . . .“

„Eht rohutohuanitu vo vestlad . . .“

Klinton tõstis ühe tollutorijuratud paberitüki üles, ajas ta sirgu ja kirjutas:

„Isand Jeelus! See on ju raha! Wierublasine paber.“

„Kas sa näe!“

„Kas sa näe! Ma laotan nägemise! Sina jääb kinni!“

„Sina on neid terwed künned!“

„Sajad!“

„Mits sa nad siia laiali on piskanud?“

„Nähtawaste, tahtis meid ällatada.“

„Kas tead, teeme, nagu ei märkaks me midagi.“

„See läheb. Kule, Podhodtsew! Kas sul häbi ei ole magada, kui Wene intelligenti died jalul on? Tõuse üles!“

Podhodtsew ärkas üles, lastis jalad sängist maha, watas paberite peale, siis oma selfiliste rahuliste nägude peale, ja imestas hinge põhjust nende rahulikkuse üle.

„Kas teie praegu siise tulite?“

„Juba minutit wiis. Mis siis?“

„Kas teie midagi ei märka?“

„Ei. Aga mida siis?“

„Põronda peal . . .“

„Mis põronda peal on . . . Mingisugused paberid laiali pillotud. Misparaft sa teed niisugust jodi? Misugune lastimatus?“

„Teie woadate ometi, mis paberid need on!“ märistas Podhodtsew.

Klinton wõttis ühe paberi üles ja wiskas ta ehmata-des toqasi maha.

„O! Raha! Ja nende peal on weri.“

„Podhodtsew . . . Ka ta otsekohe ära suri, wõi kannatas ta surmaeelses walus?“

„Kes?“

„Kelle sa ära taplid ja paljaks rööwifid?“

„Sina idbras! Need rahad on puhtad, kui detsembri lumil . . . Selgus, et siis minu tädike oli kolm ööd järjes-tiktu mind unes näinud . . . Ja oli mind „halwaste“ näinud, nagu ta kirjutas. Ta arwanud, et ma haige olen, wõi wangis istun, ja jaotnud mulle heast meelest nelijada rubla.“

„Kui wäärtusline naisterohts!“

„Otseskohe homme,“ ütles Klinton, „tahan ma oma tädile unes ilmuda.“

„No, oota enne . . . Kui see sinust ära ripu's, siis sur-maksid sa oma ilumistega worsti woese wanainimese ära.“

„Mis sa mõtled selle rahaga teha?“

„Mitte mina, waid meie. Raha on kogutonna oma.“

„Ei!“ ütles järsult Klinton, „kogutonna rahaks on see summa liiga suur! . . .“

„Kuid ma sain nad ju teie abiga.“

„Kuidas nii?“

„Tädikene nägi unes, et ma räbalaste elan. Selle taga-järg oli raha. Näid: kui ma tdeste halwaste elan, siis selle süü pärast? Teie süü pärast. Tähendab, meie oleme selle raha selfis teeninud.“

* * *

Kolm sõpra korjasid raha kolku, silusid kortsunud paberid sirgets, panid lest lauda, istusid ise ümberingi ja hakkasid neid teraselt flimmitjema.

„Suur summa,“ ütles Gromow peab raputades. „Kui jooma hakata, siis wõib joomahullustuse saada, ja kui jööma hakata, siis wõib siidame raswaminek tulla, ja kui iluduste peale kulutada, siis wõib sellele logu oeganismi korratust järgneda.“

„Käreksikult peab nendega midagi kasulikku torda saama.“

„Wõib kodujäneste kaswatusemaja awada. Kasulik asi!“

„Eht jälle mõisa põsta.“

„Eht jälle maja kürida ja üksikute korterite alla wälja anda.“

„Aga miks sina, Gromow, waifid?“

„Mulle tuli üks mõte pähe,“ ütles Gromow häbelikult.

„Ja kuidas ta enast seal tühjas ruumis tunned?“

„Mõte on niisugune: hakkame, mu herrad, pilkelehte wälja andma.“

„Ma suudan ainult imestusehülket kuuldawale tuua,“ ütles tõsielt ällatatud Podhodtsew.

„See on aga tore idee,“ puhtes korraga Klinton. „Teie teate, wõi ei tea te wist, et ma wõrdemisi hästi pilkepilta maalin. Gromow kirjutas profat ja wärsnik.“

„Aga mis mina tegema hakkan?“ küsis kadebalt Podhodtsew.

„Sina? Wiljaandja ja majapidaja ojalond.“

„See saab üliarmas pilkeleht olema.“

„Ja majapidamises wäga kasulik,“ lisas Podhodtsew huult hammustades juure.

„Misparaft?“

„Nagu abinõu kärebeste wastu.“

„Ei saa aru.“

„Kärebieid surewad teie pi'tide ja wärsike kätte.“

„Ole ettewaatlik, Podhodtsew! Meie paneme oma lehele „Apelsin“ nimeks, ja siis ei saa sina temast tdeste enam midagi aru.“

„Pida, pida,“ kirjutas Gromow, pead kättega kinni hoides „Apelsin“ . . . Aga see on tdeste tore. Kõlab suure-pärasele jääb kergeste meelde.“

„Minu arwam se järele ka,“ ütles Klinton, käega raskelt wastu lauda liites. „See on tore: „Ajalehemüüja, andke mulle „Apelsin“!“

Gromow hüppas üles, haaras diwani padja, pani ta, kui pauna külje peale, wõttis lehemüüja seisaku ja ütles tumeda wassihäälega:

„Apelsinifid“ ei ole enam — kõik on ära müüdud.“

„Mits sa, puupeo, neid rohkem ei mõta?“

„Ma mõtlen neid palju küll, kuid flimapilt olid kõik ot-fas. Uskuge — wägile kiiswad täst ära.“

„Kas ja ei saaks mulle kujagilt ühte wana nummert muretseda?“

„Riske on. Rubla eest saaks fiiski.“

„Annan kolm muretse aga.“

„Kuulen, teie hiitgus.“

See wõlke natja-jant mõjus kahtlema Podhodtsewi peale.

„Tõepoolest wäga hõwitaw on pilkelehte wälja anda.“ Aga kas raamatupoed ka müüma hakkawad?“

„Muidugi!“ kirjutas Klinton ja ütles Gromowile:

„Ütelge, raamatupoel, kas teil „Apelsini“ on?“ Gromow läts laua taha, mis letti kujutas, tõmbas kükiru selga ja wostas:

„Apelsin? Mitu nummert te soowite?“

„Kümme. Tahan oma tütrele, wennale ja weel mõ-nele teisele saata.“

„Meil on ainult weel kolm nummert järele jäänud.“

„Kallis sell! Andke mulle kümme nummert.“

„Ei saa,“ wastas Gromow kuiwalt, „teie jaoks ei jõua neid muretseda.“

„O, rohteamuline kaupmees! Halasta minu peale . . . Raine keelas ära ilma kümme „Apelsini“ numrita koju tulla.“

„Kas wõlke need kolm, eht minge oma teed.“

Klinton langes põlwili, sirutas käed wälja ja hakkas paluma:

„Ma uputan enese ära, kui teie mulle kümme nummert ei anna. Päästke mind! . . .“

Ta tõusis üles, raputas tolmü püksipõlwele küljest maha, pööras ennast Podhodtsewi poole ja ütles rahulikult tooniga:

„Mõnda saab raamatupoedides olema!“

„Teie arwamile järele saab publikum hõwitatud?“

„Publikum?“ rhabas Klinton wähele. „Ma kujutan ene-sele niisugust pilti . . .“

Ta langes uueste Gromowi ees põlwili ja sirutas hä-daldades käed tema poole:

„Maria Petrowna! Ma armastan teid, saage mu omaks.“

„Hea,“ ütles peemise häälega Gromow, edewalt pad-jaga lehwitades.

„Meie saame nii õnnelikud olema . . . Hakkame õhtuti „Apelsini“ lugema.“

„Mis „Apelsin“ on?“ küsis Gromow, totrat nagu tehes. „A—!“ kirjutas metfikult Klinton, „teie, Maria Pet-“

rowna, ei tea, mis „Apelsin“ on?! Sarnasel juhtumisel — kurat teiega! Ülen teist lahtil Igaweste!”

„Ah! karjatas „Maria Petrowna“ ja langes mines-tanult Podhodtsewite wahela.

Niisugune ofaw pitteiehe mõju ja tähtsuse kujutamine häwitab wiimased Podhodtsewi kõhtlemised.

„Aga kas meil raha ulatab?“ küsis ta asjalikult.

„Muidugi! Poolteist sada paberi peale, niisama palju trükikoja tarwis, wiistümmend liisheede peale ja ülejäänud wäikeste kulude peale. Juba esimene nummer annab rublat katsada puhaft kaju.“

„Ewowa, „Apelsino!“ karjus klintow. „Serra wälja-andja! Ande kaastöölisele kümme rubla ette.“

Podhodtsew oli nii mõnufalt tooli peale wõjunud ja waatles alandlikult klintowi:

„Oh, küll neid kaastööliki. Muud nad ei mõista, kui ette ja ette. Noh, olgu, fähle! Kuid see olgu wiimane lord. Ja ärge oma kaastööga hiljaks jääge.“

Klintow pani raha tasku ja kraapkas jalga:

„Piltelheht „Apelsini“ kunstiosa juhataja palub toimetajat ja wäljaandjat ligemasse restorani astuda, et leiba-juola wõtta ja sellega asjale alus panna.“

Kui piltelehe „Apelsini“ toimetond õõsel kella kolme ajal treppi mõõda üles tuli, ei olnud tulejate sammud sugugi kindlad, ja nende suust kostis looris järgmine mitte kõige siledam laul:

Poeg ja isa, ema, weli
Kõit nad loewad „Apelsini.“
Kerjus, teener, kardinal —
Igal pool on me shurnal.

Ja Gromow ütles omalt poolt soola juure:

Kes ei loe,

See

On tobu,

„Apelsinideft“ tal taipu pole!

2. Keskpail.

Podhodtsew jooksis hommikust õhtuni trükikodasi, paberikaupmehi ja tsintografiad mõõda...

Ka õõjel ei olnud tal raha.

Gromow, kes laua juures tõõtas, äratos ta üles:

„Kuule, Podhodtsew... Sa wabanda, et ma sind ülesäratastin... Ega sa ei pahanda“

„Kurad wõtku sind... Noh, ükskõik, kui juba lord ülewal olen... Mis ja siis tahad?“

„Sa maata, kas niisugune riim kõlab.“

Podhodtsew jääb mõtuma ning wastab tüki aja järele: — Ei!

„Nääh, kallis. Mõga nüüd jälle.“

„Ka klintow äratas teda.“

„Podhodtsew, ärka üles.“

„Mis ja tahad?!”

„Wõta ühels minutiks särk maha.“

„Mis — kas ja mind petja tahad?“ ägas päewatõõft wäsinud Podhodtsew.

„Ei, mul on tarwis lahpeega mustelt üles maalida. Mul esineb siin karikatuuris maadleja.“

„Palu Gromowi...“

„No leidsid ja aga kää... Tal mõne käsi, nagu tule-tull.“

„Ah, wõtku teid kuradid... Noh, aga maali ruttu.“

Särjapõlwit-õõehobused Londoni loomaaias.

„Paenuta käsi nõnda... Nääh, sõber. Wast ja tõu-fels üles ja panets kingad jalga?... Nad on sul nii ilusad. Ma joonistan ühte pilditeist uulitsa-elust ja mul on seal üks jalg nii wäga tähtis.“

Teiselt poolt aga kostab Gromowi paluw hää:

„Kallis Podhodtsew, kas wõid nii ütelda: „tema roõst-lised huulelehed noeratasid?“

„Wõid küll! Üde aga. Kui teie weel lord mind üles äratate — siis ütlen ma ta oma moodi!...“

Tõõ aga kihas.

Ühes toas trükikojas seisid kuhlas just praegu mastna alt tulnud wärsked „Apelsini“ numbrid.

See oli kolmele feltimehele tähtis päew. Kümneid lordasi katufid nad nummert, lehtisefid teda, nuusutasid isegi wärwi haisu.

„Tõõpoolest, meeldiwalt sõnab. Minu arust on tore nummer. Pildid on tabawad ja tekst ka. He-he...“

Esimene lehemüüja, kes kümne numri järele tuli, sünnitas sõprade kestel tormilist headmeelt.

„Venemüüja. Tere, sõbrate! Teil on ammu juba nii sümpaatlik nägu!“

„Ja filmad! Torebad hallid filmad.“

„Ja hää! Kui niisuguse häälega ostjale ütelda: „olge nii lahke, ostke üks selle toreda piltelehe „Apelsini“ nummer, — siis raistab ta kas wõi wiimase topika ära, aga ostmata ei jäta!“

„Teie, lehemüüja, hoidke ta nähtawal kohal. Ta on punakas-kollane, ja see wärw sünnitab teie näo peal niisuguseid toredad warjundid, et teie katskorda ilusam wälja näete...“

Nõnda moodi õige mitmele lehemüüjale propogandat tehes, läks terve toimetond kõigerahwarikkamatele uulitsale.

Kõigil kolmel oli „Apelsini“ nummer käes... Podhodtsew läks ees ja tegi, nagu loeks ta shurnali, ning naeris aeg ajalt täiest kõrist.

„No, küll on naljatõõgad! Küll on kentsakas.“

Klintow ja Gromow tõõndisid tagapool ja püüdis meelega jalutajate sekka laiali minna, ning räätsid õige kõwaste, wast kõwemine, kui tarwis oleks olnud:

„Kas see on uus „Apelsini“ nummer?“

„Jah.“

„Ütlege, kas see on hea pilteleht?“

„O, suurepärane! Teda ostetakse nõnda, et õõtuks õõtegi nummert üle ei jää...“

"Mis te räägite! See on meeletus! Jooksen lõhe ja ostan ühe numri."

"O—oi," kiskus Põdhodtšew ees naeru. "Di, no küll on aga naljatilgad!"

Lema peale vaadati imes üfega.

"Dieta lugenud?" küsis ta intiimselt ühe kuldprillides ja autartust äratava herra käest.

"Ei, ei ole lugenud."

"Rahju. Teie näri nägu lähels peale lugemise natufe lahlemaks."

"Wabandage . . ."

"Annaks Jumal! Kuid mina ei tee uulitsal heategewusega tegemist."

"Kuidas teie julgete?! . . ."

Kuid Põdhodtšew oli juba laugel ja ruttas Gromowile ja Klintowile, kes temast mööda jäänud, järele ja tarjus nende poole:

"Kas olete lugenud uut piltelehte? Tähelepanemise-wäär!"

"Muidugi, muidugi! Räägitakse, et Kasala uulitsas olla üks lehemüüja ära tapetud ja löit "Apelsin" nummid ära rööwitud. Mõnes kohas wõetakse juba rubla numrist. Raamatupoobides ei ole enam!"

"Jah," sõistab Põdhodtšew tafa. "Raamatupoobides ei ole sellepärast, et need sead ei wõta. Ütlewad, et meid ei huwita piltelehed!"

"Ei wõta?!— ütle weel tasemine Klintow. "Siis meie sunnime neid!"

Ja warsti algas lähtu korraldatud organisatsioon raamatupoobide mööda oma ringtäitu.

Esimesena astus Klintow sisse.

"Kas teil on pilteleht "Apelsin"?"

"Ei, meie ei pea."

"Aga kas teil heeringaid on?"

"Mis-s?"

Urusaadaw: kui raamatu ja ajakirjade kaupluses šurnalisti ei ole, siis on loogiliselt selge, et see äri heeringatega kaupleb."

Järkjärgult läks ta ikka tulifemaks:

"Küll on häbi päris! Kõik linn muud kui kõneleb šurnalisti, ja nemad on nii lahked, ei pea! Aga kas teil seepi, küünlaid, naelu on?!— Ja ta läks wälja ja tõmbas uufe pautudes enefe järel kinni ja sünnitas sellega uniste ohtjate seas elawust . . ."

Wite minuti järele tuleb Gromow:

"Kas teil "Apelsini" on?" küsis ta nagu sureja hädlega. — "Juba hommikust saadik otfin."

"Ei ole, wabandage . . ."

Suitudes ja tumedalt oigades wajus ta pingi peale ja langes minestusesse . . . Seda niisutati kümna weega, rahustati kuidas mõisteti ja lubati, et homme saab neil šurnal nimelt olema. Ja Gromow läks minema, kuna ta enne ausõna wõttis, et teda, wäsinut ja jõuetut wanatest, ei peteta . . ."

Wite minuti pärast tuli Põdhodtšew.

"Mul on au ennast esitada: šurnali "Apelsini" peakontori juhataja . . . Eht teie küll meie telefoni teel paktumise tagasi liiklaste . . ."

"Lõtt ütelda, meie . . . hm! ei tunnud teie šurnali . . . Küllid oleme temaga tuttawad . . . Teie saate meie esialgu kolm, neil kümnet . . ."

Witamase äramärgitud poe juures kogusiwad ksil kolm koftu. Nad otjustasid seal kõige mõjuwõimsamat meelearwastust toime panna, sest äri oli suur, ja seal käis alati palju ohtjaid.

Nad läksid ksil kolm ühe korraga sisse ja küsisid looris: "Kas teil on šurnali "Apelsin"?" ja kuuldes, et ei ole, langesid ksil kolmetest leti peale.

Mulje oli wapustaw.

3. Lõpp.

Järgmisel hommikul hakati uut nummert koftu seadma. Põdhodtšew poseeris Klintowile Noolemurdja-Zeusi selja tarwis, ja Gromow otstis tagajärjetult sõnale "preit" riimi. "Wane preit afemele "neiu," — soowitas ojawõitlikult Põdhodtšew.

"Aga kas ja arwab, et "neiu" tarwis leidub riimi," pobilis Gromow ja hakkas korraga wärisema; uffe peal mis sumbunud õhu pärast lahti oli, seists politseinik.

"Teie ei ole wist õigele kohale juhtunud," ütles Gromow kartlikult.

"Kas sin elab Gromow?"

"Niisugusel juhtumisel olete dieti juhtunud. Põdhodtšew! Ega meie eila ju purjus ei olnud? Ja standali ei teinud?"

"Ei!"

"Millega siis seletada selle mure ja pisarate sõnumetooja ilmunust?"

Kõik kolm tõusid üles ja astusid ligemale.

"Teie on sin üks paber waltisuse poolt. Herru kubermangu waltiseja korralduse jäcele loeretatse šurnali "Apelsin" wäi aandmine tema kahjuliku waltisuse wasta sehi pärast"

Kõik kolm hakkasid tuftuma ja langesid ilma koftu rääkimata nagu tomodo järele minestusesse.

See oli kogu ettewõtte poliitil allegooriline langemine, mille tõe äigu eest nõnda hooitseti

Politseinik tehtas õigu, pani saatuslikku paberi pörandu peale ja läks warwaste peal toast wälja.

"Mits sa, Klintow, mind ei hoiatanud, et meie Wene-maal elame," ütles Põdhodtšew etteheitwult.

"See oli mul sootus peast wälja läinud."

"Aga nüüd, kui tadite mind wnes näeb, siis tahan tar-gem olla."

Gromow aga ütles aralt:

"Mis siis weel, mu herrad . . . Kui me pühitseme šurn-dimist, siis pühitseme ka "Apelsini" surma. . ."

Sel päewal joodi rõhlem kui harilikult.

Seda ja teist sõjapäewilt.

Wäseljataguje kangelased.

I.

Sinna jõuab otse lahinguwäljalt, mustade plisstrohu pilwete seest, teegi K. Ta on ilus, tore, rind aumärkides. Jääb wiisatasse wõderastemajasse ja wõtab kõigeparema numritoa.

Eõõb palju, joob tawa, maksab harwa.

Beremees, wiisakas mees, rahwamees, kes ägedalt Saksa ülewõimu wastu wõitleb, toob wiimaks pita arwe.

"Arwe. . ."

"Arwe?" imestab kangelane.

"Rahjude arwe, nii ütelda. Eht olete nii lahke ja wõ-tate waewaks tajuda. Numri eest, wiina eest, ja ksil muu. . ."

"Eihi puru!" müristab kangelane. "Mis tähendab arwe? Eihhi puru. Waat, tuleb meelde, kuidas meil Wolfa Ghidlowstaja juures lugu oli. . . Sakslased jootsid hommi-kust peale tormi. Esmalt zeppeleinid, siis blindahid, siis hin-denburgid. . ."

"Wabandage, ma palusin ikka arwet diendada. . ."

"Siis paisati jalawägi tulesse. . . Mina kargan kaewi-kust wälja, püüan terwe divisjoni ümber. . . Mis? . . . Kõige kus kurat! Kui teie šinapil sit oma arwega ei kao, pu-rustan teil terwe kamufletti. . ."

Beremees lahtub, Willemit sajatades; arwe kaswab hirmia kiirufega.

Kangelane jöbitab tutwust wiisakates perelõndades. Eih-yab ennast pristami tütreaga, teeb aktiwi-ülesma prouale filmi, kes teda teistele ei nimetagi, mi ainult: "minu kangelane." Siis hakkab ta "šmililla risti" heaks annetust korjama, twi-tungite ajemel wanu kinopiletisi andes. Kui annetuste jumma juba autartust äratawat kõrgets kaswab, ilmub lo-haliku salapoliitise ülem ja kangelane wõetakse mangi. Saka-politiise selgub, et ta jugugi kangelane pole, waid Kaspino koda-nik, kelle arwel kas murdwargust ja kolm wõitlõõitõitõit seiswab.

Kolpino kodanik saadetakse kirmarsil wangiroo peastaabi; wõerastemaja peremees, annetajad ja tats pruuti nutawad.

II.

Willu Wemmal tuleb määrrinnalt tagasi kodulinna. Uhe ilme, saapad sääremarjade ja pükid kintude järele, neli risti. Wanemate süda paisub uhtuses, endised kooliwennad on tadedad, neid peawad Willut reiestest kõige erie, Willu aga kordab, ilusa Miisi Subrituga uisutades:

„Ree surma ligidalt pole näinud, see ei ole neiu musust wäärt...“

Ja loogikalikult järeldab Willu: surma olen ma ligidalt näinud, järelikult ka neiu suudlust wäärt. Miisi ei suuda sellele raudjele loogitale wastu panna.

Lõpp ei ole just nii kriminaalne kui eelmisel juhtumisel. Juhtumisi selgub, et Willu ilalgi wäärinnal pole olnud, mingisugust anmärka tal ei ole, waid ta Tuula sõjawäe laisaretis kirjutas on. Kõik naerawad. Miisi nutab. Willu sõidab ära.

* Kotid lahkuwad laewalt.

Uuest Austria keisrist oli meil palju halwem arwamine kui ta seda wäärt on.

Ragu selgub, ei ole ta off:

Suur Austria skandal tuli Wienis ette lehtede paljastuste tagajärjel, kes teatasid, et Austria keiser ja erts-herisogid oma raha Schweiz ja Amerika pantadesse on pannud.

Rahwast sõjalaenudest osa wõtma kutsudes, ruttawad Austria waltisjad ise, ärapäõrmata kaotust ettenähes, oma raha hädaohuta kohta peitma.

Russ. Wõlja.

„Roh, Elfak, mis sa ajalehest uudist leiad? Kas rahwa meeleolu nihtub ilka rohem pahempoolset?“

„Rumal küsimus: keelatud on pahema jalaga woodist illes tõusta. Pahemakäe mehi wõdetakse kui awaliku julgeoleku ja rahu rikkujaid wastutusele.“

Eht aitab siis.

Wähemalt teewad eht inimesed, kelle kord ja kohus rahwa ja riigi kasu kaitsta, filmad lahti.

Seft toiduainete hinnad ei kerli mitte enam ainult kiireste, waid ka pööraselt, nagu ndiatantsus.

Jaamarikuu keelpäewadel maksis wõinael:

Tallinnas, ohwitseride sõhispoes 1 rbl. 20 kop.

Rakweres (ilma soolata, lauawõdi) 1 rbl. 80 kop.

Tallinnas, „Estonia“ 2 rbl. 75 kop.

Petrogradis 3 rbl. 80 kop.

Ragu näete, on hindade wahetõeste pöörane. Pöörane sellepärast, et Rakwere wõi ka Tallinnas ja Petrogradis müügil on, kuid rubla ja tats naela pealt tallim.

Eialasju wõtmine on siin enam kui selge: 100 naela wõid Rakwerest Tallinnasse tuua, tähendab — 100 rubla taskusse pista, Petrogradi wita, koguni — 200. Ei wõi ütelda, et teenistus terge ei oleks ja kasu filmapaistew.

Kõigeuhwitawam sealsuures on see, et ka „Estonia“ mida meie linnawalitsus kaupade muretsemise juures tihti on toetanud, wõthinna juures mõdetu ei suuda pidada.

Eht jälle wärsted tapsad.

*
Kas wõi kirjenda...

Mispärast wailida?

Kirjendada, hulguwada waja, latte karata...

Meelidiv karistus.

Keiser: „See on ju hull! Lahingutes ja ei võida ja neid vaenurite järelehtud rahad sin ei tõiba ka kuhugile. Lahed kolmeks päevaks wee ja leiwa peale!”

Kroonprints: „Waat, sellega olen ma nõus. Pole kolmel päeval juba leiwaraja suhu saanud.”

Sügisel võis neid rubla limber puud saada, nüüd aga maksab puud — 12 rubla.

Nägin oma simaga neil päevil turul, kuidas keegi proua paraja suure tupsapea eest 3 r. 20 t. maksis.

Maffis ja pistis torvi ilma et sõnagi oleks lausunud, ainult tultihase pilgu saatis müüja peale.

Etakorraltiselt suurt protsenti annab tupsaste hoidmine: oktoobrikuul tupsaid osta 3 koo. nael, kats kuud teldris hoida ja siis 30 kop. nael välja müüa.

Rahwas nimetab teesuguseid kauplajaid liialasu wõtjateks.

Kiendame.

Eht siis tuleb ka päew, millal nad oma teenitud karistuse saavad. Sellel wõi teisel kujul.

Uhindu odawalt joobnuks juua.

Teie astute restorani, tellite jänespeardi ja litlete siis, ilma pilgutades, kellnerile:

„Kas tanget ei saaks?”

Kellner naeratab salakult, nokutab peaga, ruttab minema ja toob siis feltersipudeli lauale, prae tõrwa.

Sarwitamata jäänud lähemad kirjastööd hävitatakse ära, kui meriti toetajate seas juure liikunud ei ole. Raami puudusel ajakirjas kirjastustuseid ei anta; wõstu saamiseks liitagu postmark ehk postkaart ligi.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahteste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi” nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Добр. ноч. цензурою.

Wastuaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

Teie joote wiina ära, keerutab nii mõnufaste naba limber, pilgutate kellnerile filma ja ta toob teife. Diete ka selle ühjaas joonud ja kõik ära sõnud, nõuate arwe.

Teile antakse:

2 ports. jäneft 4 rub.
Selters 16 „

Kokku 20 rub.

Teie waatate imestanud näoga arwe peale ja litlete walju häälega (peab hästi tõwa „mehehääl” tegema):

„Mis? Mis felters see on? Mis see tähendab? Siin peab efektus olema!”

Kõit pöörawad filmad teie poole.

Kellner togeleb kohmetult:

„Teie ju jöite. Nõudsite.”

„Jah, aga mis teil pudel feltersit maksab? Andke hinnatiri. Noh, näe! Kolmkümmeend kopitot. Teie aga panete minule arwekse kuusteist rubla. Tähen-dab, teie arwamise järele olen ma kuustümmeend pu-delit ära joonud?! Mis see tähendab?! Kuidas seda nimetada?! Ah!”

Siis ruttab peremees ise sinna ja litleb tumebalt:

„Jah, see on efektus; teil on õigesti rubla maksta.”

Peale selle peate, kui maksnud olete, õige ruttu ära minema.

Ja et teie oma nina teinekord enam sinna ei näita.

R. Sattir.

Wiisakuse tipp.

Satja weelune waat last suure Inglise reisiija-telaewa põhja. Reisiiate hulgas, kes laewa huk-kaminekul laewa lael juhtusid olema, oli ta üs prantslane. Kui laew mõne minuti järel põhja hak-tas wajuma, hüppas prantslane merde. Weep'n-nale tõustes, leiab ta ühe suure lauaküti, mille peale ta ka sedamaid ronib. Seal filmab ta ühe noort naisterahwast loenetega wõtlema. Silmapilk hiliem on prantslane naisterahwa juure ujunud ja, teda lauaküti peale aidates, sõnab ta wiisatalt:

„Lubage mulle, austatud preili, et ma teiega sellis-s merepõhja lähen?”

ex.

„Meie Matsi”

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamistega aastas 5 r. 50 t., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 t. Toime-tusest ise ära wiles: aastas 4 r. 50 t., 6 kuu eest 2 r. 30 t., 3 kuu eest 1 r. 30 t. Umus iga launäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Kütiküli uulitsa nurgal nr. 46/15, „Ea wale” raamatukaupluses.